

Motion till riksdagen 2012/13:Kr259

av Ulf Nilsson m.fl. (FP)

Uppåkra arkeologiskt centrum

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stödja utvecklingen av ett arkeologiskt center vid fyndplatsen Uppåkra.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Kulturdepartementets ansvar för resurser till Lunds universitets historiska museum för omhändertagande av fornfynd.

Motivering

Järnåldersbopplatsen i skånska Uppåkra omfattar ca 40 hektar med fynd ner till 2 meters djup. Det har funnits bebyggelse här från 100 f.kr. till 1000 e.kr. Stora mängder föremål och spår av en kultplats har hittats. I kulturlagren finns välbevarade fynd av sten, ben, horn, ädelmetall, glas, flinta, träkol och tygrester med mera. Här har också för första gången någonsin kvarlevor av ett fornskandinaviskt tempel hittats och bland annat vapenoffer efter forntida segerceremonier. Arkeologerna drar slutsatsen att Uppåkra varit ett ekonomiskt, politiskt och religiöst maktcentrum och eventuellt ett centrum för ett sydsvenskt rike. Ingen annan järnåldersplats kan visa upp en så lång bosättningstid. Mängden fynd vid utgrävningarna tycks nu klart överträffa Birka utanför Stockholm. Ändå är fortfarande de statliga centrala satsningarna på att omhänderta och visa fynden minimala.

Fynden från Uppåkra tas om hand av Lunds universitets historiska museum, som är ansvarsmuseum för större delen av Skånes arkeologiska fynd. Museet har i dag den näst största samlingen av fornfynd i Sverige efter Historiska museet i Stockholm. Till museets viktiga uppgifter hör att upprätthålla magasin, arkiv och konservering – upprätthålla en kulturarvsbank.

Av historiska skäl lyder museet sedan 1600-talet under Lunds universitet och därmed Utbildningsdepartementet. Konsekvensen har blivit att ett enskilt

Fel! Okänt namn på

universitetet har ansvar för att finansiera södra Sveriges omhändertagande av fornyfynd utan att få motsvarande extra resurser. Därför saknar Historiska museet i dag tillräckliga resurser för omhändertagandet av fynd.

Fyndområdet i Uppåkra har alla förutsättningar att bli ett centrum för forskare och studenter men också ett turistmål av högsta rang för både svenska och utländska turister. Nu pågår arbetet med att utveckla ett arkeologiskt center i Uppåkra, en kulturarvsbank med museum, föreläsning- och konferenssal samt en arkeologisk park. Målet är att skapa ett arkeologiskt, vetenskapligt science center, öppet såväl för allmänheten som för studenter och forskare. Ett organiserat samarbete bedrivs nu i en stiftelse bildad av Lunds universitet, Region Skåne, Lunds kommun samt Staffanstorps kommun där Uppåkra ligger.

Kulturdepartementet borde enligt vår mening ha ett ansvar för kulturpolitik i stort och även för vård av kulturarv som inte lyder direkt under Kulturdepartementet som huvudman. När det gäller fornyfynd borde det finnas en tydlig nationell strategi som säkerställer att arkeologiska fynd från hela Sverige kan tas om hand på ett säkert sätt och även bli tillgängliga för allmänheten.

Det är inte rimligt att resurserna till omhändertagandet av fornyfynd från Uppåkra och övriga Skåne ska vara en enskild angelägenhet för Lunds universitet. I stället borde det vara en riksangelägenhet att garantera omhändertagande av fornyfynd i den omfattning det här är fråga om. Därför är det rimligt och önskvärt att Kulturdepartementet tar ett ansvar genom att tillföra ekonomiska medel, antingen via Riksantikvarieämbetet eller direkt till Lunds universitet med öronmärkning för Historiska museet.

Dessutom borde även den planerade kulturarvsbanken i Uppåkra betraktas som en nationell angelägenhet med rätt till stöd från Kulturdepartementet. En självklar utgångspunkt för en framtida satsning måste vara att fynden ska stanna i Skåne, som en del av det regionala kulturarvet.

Stockholm den 1 oktober 2012

Ulf Nilsson (FP)

Allan Widman (FP)

Jan Ertsborn (FP)

Tina Acketoft (FP)